

**PR. PROF. UNIV. DR.
ISVORANU ALEXANDRU**

**EXEGEZA VECHIULUI TESTAMENT
ÎN VIZIUNE PATRISTICĂ**

**PR. PROF. UNIV. DR.
ISVORANU ALEXANDRU**

EXEGEZA VECHIULUI TESTAMENT ÎN VIZIUNE PATRISTICĂ

Această lucrare apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului
Prof. Univ. Dr. IRINEU POPA, Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2010**

Referenți științifici:
Conf.univ.dr. Mihai Valentin Vladimirescu
Conf.univ.dr. Constantin Băjău

Copyright © 2010 Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ISVORANU, ALEXANDRU

Exegeza Vechiului Testament în viziune patristică /

Isvoranu Alexandru. - Craiova : Universitaria, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-606-510-825-7

22=135.1

Apărut: 2010

TIPOGRAFIA UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA

Str. Brestei, nr. 156A, Craiova, Dolj, România

Tel.: +40 251 598054

Tipărit în România

**„CUM VOI ÎNȚELEGE DACĂ NU MĂ VA
POVĂȚUI CINEVA?”**

(Faptele Apostolilor 8, 31)

SCRIPURILE au nevoie de interpretare. Miezul înțelegerii SCRIPTURII nu este litera, ci mesajul ei. BISERICA este martorul dumnezeiesc permanent al acestui mesaj, pur și simplu fiindcă BISERICA aparține Revelației, ca și Trup al Domnului întrupat”.

(Pr. Georges FLOROVSKY)

Lumea de astăzi are mare nevoie să înțeleagă mesajul divin care radiază căldura vieții din cuvintele Sfintei Scripturi.

Am primit în dar de la Dumnezeu viața, însă am primit și îndemnul privitoare la modul în care să petrecem aici pe pământ acest valoros crâmpei din existență.

Dacă în zorii Creației ne-am depărtat de Dumnezeu prin păcatul neascultării al protopărinților noștri Adam și Eva, tot de atunci Dumnezeu ca un Părinte iubitor și iertător ne așteaptă la El și ne cheamă veacuri de-a rândul prin cuvinte tainice transmise unor persoane alese din vreme în vreme, pe care aceștia le-au consemnat în scris în cărțile Sfintei Scripturi.

Nostalgia paradisului pierdut naște în sufletele noastre o sete neastâmpărată după starea de fericire alături de dragostea divină, după starea de adevăr alături de Adevărul suprem, după puritatea și frumusețea avută înainte de căderea în păcat.

Sorbind cu evlavie, cu credință și curăție sufletească din izvorul cel nesecat al adevărilor izbăvitoare care formează tezaurul Scripturilor Sfinte, simțim iertarea divină și binecuvântarea părintească dată oricărui fiu care „venindu-și în

fire” se întoarce de pe căile rătăcite la Cel care este „Calea, Adevărul și Viața”.

Visteria cea nepieritoare a îndemnurilor, principiilor, poruncilor și adevărilor veșnice am găsit-o întotdeauna în paginile Sfintei Scripturi.

Iată cât suntem de bogați.

Acest tezaur l-au primit înaintașii noștri, l-au cercetat și l-au înțeles, l-au trăit în viața lor, prin exemplul lor au dat astfel sens nobil existenței noastre și au tâlmăcit și pe înțelesul nostru locurile și lucrurile mai greu de înțeles.

Cel care se apleacă stăruitor și responsabil, cu evlavie și jertfelnicie spre înțelegerea cuvintelor scripturistice, de fiecare dată va descoperi noi sensuri ale celor scrise și noi părți ale adevărului veșnic sălășluit în ele.

Părinții și scriitorii bisericești din trecut (din perioada patristică) au ajuns la concluzia că tot ce este scris în Sfânta Scriptură a fost scris „spre zidirea și desăvârșirea sufletelor noastre” (Sfântul Vasile cel Mare), iar prin meditarea și aprofundarea cuvintelor acesteia, oricare muritor poate ajunge la cunoașterea lui Dumnezeu, la asemănarea cu El și la câștigarea mântuirii.

De altfel pentru aceasta ne naștem, nădăjduim și suntem.

Interpretarea Sfintei Scripturi (sau exegeza) trebuie făcută în interiorul Tradiției exegetice bisericești, interpretul cuvântului lui Dumnezeu evitând orice concluzie personală, care ar putea contrazice un adevăr de credință formulat în mod solemn de Biserică sau acceptat de ea. În concepția exegezei patristice, interpretul este obligat să se orienteze după „luminătorii și dascălii Bisericii” (Canon 2 al Sinodului VII ecumenic).

Din iubire ne-ai dăruit Doamne cuvintele Tale, luminează mintea noastră să le înțelegem și să împlinim poruncile Tale spre tot lucrul bun și să nu mai rătăcim pe căi greșite răstălmăcind la întâmplare cele transmise prin Scripturi.

Aici avem „comoara”, „paradisul”, „perla cea

prețioasă”, „covorul cu fire de aur”, „grădina cea roditoare”, „medicamentul tămăduitor”(Sfântul Ioan Gură de Aur), cuvântul lui Dumnezeu către oameni, adică tot ce ne este necesar să ne ridicăm de pe pământ la cer, de la viața cea trecătoare la viața veșnică, de la întuneric la lumină, să ne ridicăm la întâlnirea cu Dumnezeu.

Și... cât de mult am dori să fim părtași acestei binecuvântări!

Autorul

1. SFÂNTA SCRIPTURĂ ȘI LUMEA DE AZI

1.1. Dorința lăuntrică și căutarea cuvântului divin

În vremea noastră Sfânta Scriptură devine tot mai mult obiect de atenție și de discuție, atât în rândul credincioșilor, cât și în rândul oamenilor de știință, la rândul lor împărțiți în credincioși și sceptici. Puțini însă dintre aceștia o definesc drept un „mijloc sau o cale de transmitere a Revelației divine supranaturale”¹, în schimb majoritatea celor care își întorc privirile și cercetarea spre această CARTE simt în ea un ecou al glasului sufletului lor, definit așa și de credincioși și de necredincioși. Realitatea este că acest părut ecou este un răspuns dat chemării noastre interioare, este glasul Tatălui către fiul care îl strigă și-L caută, este Cuvântul Creatorului către făptura Sa.

Omul contemporan care pătrunde Cuvântul lui Dumnezeu din SFÂNTA SCRIPTURA cu evlavie, cu stăruință, cu umilință și dragoste, nu poate să nu exclame asemenea unui sfânt mai aproape de vremea noastră: „O Dumnezeule, Tu mi-ai descoperit deplin lumina și adevărul Tău. Instruindu-mă în științe, Tu mi-ai deschis toate bogățiile credinței, ale naturii și inteligenței umane. Am ajuns să cunosc Cuvântul Tău, Cuvântul lui Dumnezeu „care pătrunde până la despărțitura dintre suflet și duh” (Evrei 4, 12)

Sufletul meu este încă însetat de cunoaștere și inima mea nu este potolită; el este flămând, iar toate cunoștințele câștigate astfel prin inteligența mea nu au putut să-i procure

¹ Prof. Diac. Dr. N.I. NICOLAESCU, Pr. Prof. Dr. Grigorie MARCU, Pr. Prof. Dr. Sofron VLAD, Pr. Prof. Dr. Liviu MUNTEANU, *Studiul Noului Testament*, manual pentru Institutele Teologice, Ed. a II-a, București, 1977, p. 5.

adevărata fericire. Când va fi el oare mulțumit? Va fi mulțumit atunci când „întru dreptate mă voi arăta feței Tale, sătura-mă-voi când se va arăta slava Ta" (Ps. 16, 15). Până atunci voi fi flămând. „Oricine bea din apa aceasta (a științei pământești) va înseta iarăși; dar cel care va bea din apa pe care i-o voi da Eu, nu va înseta în veac, ci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care țâșnește spre viața veșnică, zice Domnul (Ioan 4, 13-14)".²

Setea sufletului este setea de adevăr, setea de cunoaștere, sete de divin. Numai Cuvântul lui Dumnezeu potolește această sete. Rămâne însă pentru noi să ne îndreptăm cu vasul curat spre a ne potoli această sete și cu încredere nestrămutată că acest lucru se și împlinește. Vasul curat este sufletul, care trebuie curățat de îndoieli și porniri spre deznădejde, curățat de necredință și patimi și făcut binemirositor de duhul smereniei, al curăției, al răbdării și al dragostei (Sf. Efreim Sirul).

1.2. Folosul lecturii Sfintei Scripturi

Cunoașterea Sfintei Scripturi ar contribui la îmbunătățirea relațiilor dintre oameni și popoare, i-ar face pe oameni mai înțelepți și mai atenți față de semenii lor, i-ar determina să caute căi și mijloace de a fi mai aproape unii de alții, de a se considera fii ai aceluiași părinte. Nu facem noi pentru prima dată aceste constatări și nu fixăm în premieră un astfel de deziderat. Cu secole în urmă un gânditor medieval, bun cunoscător al primei părți din Sfânta Scriptură mai ales, afirma: „Așa cum orbul care nu are pe nimeni să-i arate drumul se lovește și se rănește pe sine și îi rănește și pe alții fără încetare, fiind lipsit de vedere, tot așa în ceea ce privește adversitățile dintre oameni, fiecare, pe măsura ignoranței sale își pricinuieste lui însuși și altora rele care apasă greu asupra

² Sf. Ioan de KRONSTADT, *Viața mea în Hristos*, trad. din lb. franceză de diac. Dumitru DURA, Editura „Oastea Domnului”, Sibiu, 1995, p. 29-30.

indivizilor din neamul omenesc. Dacă ar stăpâni știința, care este pentru ființa umană ceea ce este facultatea de a vedea pentru ochi, oamenii ar fi împiedicați să-și facă rău lor înșiși și altora, căci cunoașterea adevărului face să înceteze dușmănia și ura și îi împiedică să-și facă rău unii altora".³

Sfânta Scriptură deschide ochii celor întunecați de pornirea spre rău și le descoperă lumina care vine de sus, lumina care îl îndreaptă în același timp și pe om să privească în sus, să se înalțe spre cele nobile și nepieritoare, spre cele veșnice și aducătoare de bucurie și fericire, într-o lume rece și sceptică, Cuvântul lui Dumnezeu încălzește și determină, într-o lume dezorientată și întunecată de rău și perversiuni, Cuvântul lui Dumnezeu călăuzește, luminează și trezește la realitatea de care ne îndepărtează grijile contemporane, preocuparea de lucrurile trecătoare. Adevărul îl face pe om liber, îl eliberează de egoism. Cunoașterea adevărului sapă la rădăcina pornirilor spre rău, usucă ramurile și-l zmulg din comunitate. Cât de multă nevoie este astăzi de o astfel de atitudine!

Cu cât un adevăr este cercetat cu mai mult răgaz, cu seriozitate, evlavie, demnitate și stăruință, cu atât limpezimea și strălucirea lui se disting pe firmamentul luminos al cunoașterii, această cheie care deschide larg porțile sensului existenței umane.

1.3. Răspunsuri necesare

Omul în general și creștinul în special trăiește sub imperiul firesc al veșnicei întrebări: de unde am venit și unde mergem? În acest context își găsesc justificarea celebrele cuvinte ale Fericitului Augustin, care insuflat de Duhul Sfânt, exclamă: „Ne-ai făcut pentru Tine, Doamne, și neliniștit este sufletul nostru până se va odihni întru Tine”.⁴

³ Mose Ben Maimon - MAIMONIDE, *Călăuza șovăielnicilor*, p. 303, citat de Dr. Alfred HĂRLĂOANU, *Istoria biblică*, București, 1995, p. 19.

⁴ Fericitul, AUGUSTIN, *Confessiones (Mărturisiri)*, Cartea I, 1, trad. rom. de Prof. Dr. Nicolae BARBU, în col. PSB, București, 1985, p. 63.

Viața întreagă, ca dar divin și răgaz acordat de Creator de a merge pe calea ce duce spre rai, este o continuă căutare, un urcuș „din treaptă în treaptă și din mărire în mărire” spre a fi mai aproape de Dumnezeu, spre a-L cunoaște și simți în suflet prin păzirea poruncilor Lui și prin conformarea vieții de toate zilele învățăturilor păstrate și formulate de Biserică, spre a ajunge în final la asemănarea cu Dumnezeu. În Sfintele Scripturi, pe care le recomandă autoritatea Bisericii Tale Ortodoxe -exclama Fericitul Augustin- ai pus calea mântuirii oamenilor în viața care va fi după această moarte”.⁵

Cărțile Sfintei Scripturi au constituit din toate timpurile mijloace de călăuzire ale oamenilor spre împlinirea scopului existenței lor. „Ca să putem dobândi o cunoștință mai deplină și mai adâncă despre Dumnezeu, despre rânduiala și voința Lui, ne-a pus la îndemână Scriptura, pentru a face cercetări despre Dumnezeu și cercetând să-L descoperim și descoperindu-L să credem în El și crezând să-I slujim Lui”.⁶ Astfel, „Biblia a rămas pentru cei ce cred în ea călăuza vieții la bucurii și la răstriște, la bine și la rău”.⁷

1.4. Descoperire și cunoaștere

Sfânta Scriptură cuprinde așadar cuvântul lui Dumnezeu către oameni, coordonatele unei viețuiri spre apropierea de Dumnezeu. Toate cărțile Sfintei Scripturi sunt inspirate, cei care le-au scris au fost „oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu, care au grăit, purtați de Duhul Sfânt” (2 Petru 1, 21). Însă „Dumnezeu n-a voit să pună întreg adevărul în Scriptură, ca să nu apară ușor de văzut și luminos la o simplă lectură, având drept scop să ne scoată din trândăvia noastră - zice Sf. Ioan Gură de Aur - și prin spiritul nostru treaz să

⁵ TERTULIAN, *Apologeticul*, XVII, 1, în „Apologeți de limbă latină, col. PSB, București, 1981, p.65.

⁶ *Ibidem*, p. 156.

⁷ Arhim. D. Zareh BARONIAN, *În loc de prefață un cuvânt către cititori*, la Dr. Alfred HĂRLĂOANU, *Istoria biblică*, București 1995 p, 11.